

**Tussentijdse evaluatie van de kleinschalige
Nederlandse Defensie-
bijdrage aan missies en SSR-inzet in 2007**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
1	Inleiding..... 3
2	Balkan 5
2.1	European Force (EUFOR) 5
2.2	European Union Monitoring Mission (EUMM) 6
2.3	European Union Police Mission (EUPM) 7
2.4	Kosovo Force (KFOR) 8
3	Afrika 9
3.1	Sudan 9
3.2	UN Mission in Sudan (UNMIS) 10
3.3	UN/AU Mission in Darfur (UNAMID) 11
3.4	Burundi 13
3.5	Democratische Republiek Congo 13
4	Midden-Oosten 14
4.1	NTM-I 14
4.2	EUBAM (Rafah) 15
4.3	UN Truce Supervision Organization (UNTSO) 15
5	Security Sector Reform 17
5.1	SSR Mali 17
5.2	SSR Rwanda 17
5.3	SSR Burundi 17
5.4	SSR Democratische Republiek Congo 19
5.5	SSR Georgië 19
6	Financieel..... 21
7	Besluit 22
Afkortingenlijst.....	23

1 Inleiding

In 2007 heeft de Nederlandse krijgsmacht met kleinschalige bijdragen deelgenomen aan een aantal missies en is Nederlands personeel ingezet in het kader van *Security Sector Reform* (SSR). De missies verschillen van elkaar in omvang en opdracht. Elk jaar wordt bezien of voortzetting van de bijdragen gewenst is. Voor zover het uitzendingen van individuele militairen betreft, vallen deze niet onder het Toetsingskader 2001 zoals dit thans wordt gehanteerd bij politieke besluitvorming, maar wordt in de regel wel zoveel mogelijk overeenkomstig het Toetsingskader gehandeld. Het kleinschalige karakter van de bijdragen aan deze missies brengt met zich mee dat de beschrijving meer beschouwend van aard is. Er wordt zowel aandacht besteed aan de militaire als politieke aspecten.

Anders dan in de tussentijdse evaluaties over het jaar 2006 wordt de Nederlandse bijdrage aan EUFOR (Bosnië-Herzegovina) in deze evaluatie als kleinschalige bijdrage beschouwd. De reden hiervoor is dat de omvang van de Nederlandse bijdrage in 2007 is gereduceerd tot ongeveer 85 personen.

In deze tussentijdse evaluatie worden de kleinschalige bijdragen aan de missies in grote lijnen beschouwd. Tevens wordt in deze tussentijdse evaluatie de inzet van militairen in het kader van SSR beschouwd. De militairen die in het kader van *Operation Enduring Freedom* als liaison zijn geplaatst in Tampa (*Netherlands Liaison Team Central Command*) en Bahrein (*Netherlands Liaison Team NAVCENT*) worden niet als missie beschouwd zoals dat wordt bedoeld in het Toetsingskader.

Nederland heeft in 2007 militaire bijdragen geleverd aan de onderstaande kleinschalige missies en SSR-inzet:

BALKAN

EUFOR – *European Force* (Bosnië-Herzegovina).

EUMM – *European Union Monitoring Mission* (Balkan).

EUPM – *European Union Police Mission* (Bosnië-Herzegovina).

KFOR – *Kosovo Force*.

AFRIKA

UNMIS en UNAMID – *UN Mission in the Sudan; UN/AU Mission in Darfur*.

EUSEC en EUSEC/Fin – *European Security Force (finance) Congo*.

BINUB – *Bureau Intégré des Nations Unies au Burundi*.

MIDDEN-OOSTEN

NTM-I – *NATO Training Mission in Iraq*.

EU BAM Rafah – *EU Border Assistance Mission, Rafah*.

UNTSO – *United Nations Truce Supervision Organisation*.

Titel **Tussentijdse evaluatie van de kleinschalige Nederlandse militaire
bijdrage aan missies en SSR inzet in 2007**

SECURITY SECTOR REFORM

SSR Mali

SSR Rwanda

SSR Burundi

SSR Democratische Republiek Congo

SSR Georgië

2 Balkan

Nederland blijft vanuit het oogpunt van stabiliteit hechten aan militaire en civiele aanwezigheid op de Balkan. In de periode na het uiteenvallen van het voormalige Joegoslavië is de rechtsorde in de regio er bij gebaat dat oude etnische conflicten niet de kans krijgen opnieuw samenlevingen te ontwrichten. Negatieve effecten van instabiliteit zoals de vluchtelingenproblematiek en grensoverschrijdende misdaad zijn elders in Europa direct merkbaar. De Euro-Atlantische toenadering tot deze regio kan een bijdrage leveren aan stabiliteit in de regio. Zo zetten diverse landen middels stabilisatie- en associatieovereenkomsten hun eerste schreden richting het lidmaatschap van de EU en kende de NAVO onlangs *intensified dialogue*-status toe aan Bosnië-Herzegovina en Montenegro. Ook nodigde de NAVO Albanië en Kroatië uit om lid te worden van de Alliantie. Nederland is voorstander van dit proces, met inachtneming van de geldende criteria, waaronder volledige medewerking aan het *International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia* (ICTY).

2.1 European Force (EUFOR)

De Nederlandse bijdrage aan EUFOR is tussen februari 2007 en april 2007 afgebouwd van 320 naar ongeveer 85 man. Met het verdwijnen van de *Multi National Task Force North-West* (MNTF NW) is ook de Nederlandse bijdrage daaraan ter grootte van een manoeuvrecompagnie en een ondersteuningscompagnie beëindigd. De Nederlandse militaire bijdrage aan EUFOR bestaat nu hoofdzakelijk uit *Liaison and Observation Teams* (LOT). De teams bestaan uit ongeveer acht militairen en opereren in een specifiek toegewezen gebied. Zij vergaren informatie over de sociale, politieke en economische ontwikkelingen in het inzetgebied en over de veiligheidssituatie. Bovendien opereren de teams als verbinding tussen EUFOR en de internationale organisaties die in Bosnië-Herzegovina actief zijn. De teams opereren vanuit LOT-huizen te midden van de lokale bevolking. Daarmee vormen zij voor de Bosnische bevolking het meest zichtbare deel van EUFOR. Nederland is actief in Regio 1, een regio die overeenkomt met het operatiegebied van de voormalige *Multi National Task Force North West*. Nederland bemant het Regionaal Coördinatie Centrum van de Regio in Banja Luka en bemant vier LOT-huizen in Travnik, Mrkonjic Grad, Drvar en Livno. Nederland werkt in de regio nauw samen met Chili, Bulgarije, Roemenië, Noorwegen en Zwitserland. De Nederlandse bijdrage aan de LOT-organisatie bedraagt 38 militairen.

Nederland levert ook een bijdrage aan de *Integrated Police Unit* (IPU) met een detachement Koninklijke Marechaussee van momenteel 14 man. Deze worden ingezet voor rechetaken en het analyseren van inlichtingen in het gehele operatiegebied van EUFOR.

Tot slot draagt Nederland 15 staffunctionarissen bij aan het hoofdkwartier van EUFOR, drie aan het hoofdkwartier van de NAVO en twee functionarissen van de Koninklijke Marechaussee aan het *'International Military Police Platoon'*, allen in Sarajevo. De ondersteuning van de Nederlandse militairen in Bosnië-Herzegovina wordt verzorgd door het *National Support Element* (NSE) in Sarajevo.

Op 12 juli 2004 besloot de EU, gesteund door de VN Veiligheidsraad resolutie 1551, om de NAVO-missie SFOR in Bosnië-Herzegovina te laten opvolgen door een EU-geleide missie. Deze missie heeft de naam *Althea* gekregen, voor de uitvoering werd de *European Force* (EUFOR) ingericht, met een sterkte van ongeveer 6000 man. Het mandaat en de rechtsbasis voor het optreden van EUFOR is gebaseerd op de VN Veiligheidsraad resolutie 1575 onder hoofdstuk VII van het VN-Handvest. EUFOR is verantwoordelijk voor de handhaving van de militaire aspecten van annex 1A en annex 2 van de Dayton-akkoorden. Dit houdt in dat EUFOR toezicht houdt op de naleving van het staakt-hetvuren en de ontwapening van de voormalige Bosnische strijdkrachten en verantwoordelijk is voor een veilige omgeving waarin de internationale gemeenschap zijn werk kan doen. De VN-Veiligheidsraad

heeft eind 2007 resolutie 1785 aangenomen waarin het mandaat van EUFOR met 12 maanden wordt verlengd.

Het jaar 2007 kenmerkte zich evenals voorgaande jaren, door openlijke politieke verdeeldheid binnen de coalitieregering op staatsniveau en binnen het presidentschap over belangrijke zaken zoals de staatsstructuur en de relatie tussen de entiteiten. De politieke partijen in Bosnië-Herzegovina zijn voor het overgrote deel op etnische basis georganiseerd. Dit bemoeilijkt het hervormingsproces op velerlei terrein. De afgelopen twee jaar zijn enkele hervormingen doorgevoerd, met name op het gebied van Defensie. Zo liep op 1 juli 2007 de transitieperiode af voor politie. Ook de confrontatie tussen de Bosnisch-Servische leiders en de Hoge Vertegenwoordiger/EU Speciale Vertegenwoordiger droeg bij aan deze onrust. Tot slot hadden de ontwikkelingen in Kosovo hun uitwerking op Bosnië-Herzegovina. Vooral de scherpe toon die door de Republika Srpska (RS) wordt gehanteerd is daar een teken van.

Op defensiegebied hebben de hervormingen in Bosnië-Herzegovina zich wel verder doorgezet. De aansturing van de voormalige entiteitslegers als een geïntegreerde krijgsmacht onder één commando gebeurt nu op effectieve wijze. De centrale staat blijft echter zwak. In het najaar ging de HV/EUSV de confrontatie aan met de politieke leiders om de effectiviteit van de staatsorganen te bevorderen. De Servische politici weigerden de door de HV genomen maatregelen uit te voeren. Met het 'Mostar-akkoord' over politiehervorming en de hierop volgende SAO-parafering kwam deze politieke crisis tot een einde. Met op 10 april de aanneming van politiewetgeving door het Bosnische parlement is het belangrijkste struikelblok voor ondertekening van de SAO met de EU verdwenen. In december 2006 is Bosnië-Herzegovina toegetreden tot het 'Partnership for Peace' (PfP)-programma van de NAVO.

Op basis van een beoordeling van de veiligheidssituatie in 2006 werd geconcludeerd dat de stabiele situatie in Bosnië-Herzegovina het toeliet de sterkte van EUFOR te reduceren van 6000 naar 2500 man. Het besluit hiertoe werd in de RAZEB van december 2006 genomen en bekrachtigd door de PSC eind februari 2007. De reductie hield onder meer in dat de drie regionale taakgroepen (*Multi National Task Force North, -South en -North West*) werden opgeheven. Een beperkte EU militaire presentie ter grootte van een bataljon wordt behouden om op te kunnen treden tegen eventuele verstoringen van de veiligheid in het gebied. De militaire presentie van EUFOR bestaat nu hoofdzakelijk uit *Liaison and Observation Teams* (LOT).

In december 2007 stelde SG/HV Solana dat de situatie in Bosnië-Herzegovina gecompliceerder was geworden, maar dat dit nog geen gevolgen had voor de veiligheidssituatie in het land. De operationele commandant McColl (DSACEUR) meldde tijdens dezelfde bijeenkomst dat de veiligheidssituatie stabiel is en dat er geen noodzaak is om de strategische reserves in te zetten. McColl herhaalde zijn eerdere uitspraak dat, hoewel hij uitgaat van spoedige verdere reductie, hij niet wil spreken over een *enddate* voor de missie, maar over een *endstate*. Verdere reductie is afhankelijk van de ontwikkelingen in Bosnië-Herzegovina en in de regio, waarbij met name de stabiliteit in Servië en Kosovo zal worden gezien.

2.2 European Union Monitoring Mission (EUMM)

De EUMM bestond in 2007 nog uit ongeveer 90 waarnemers en 75 lokale werknemers met een hoofdkwartier in Sarajevo. Op 30 november 2006 viel het besluit om de EUMM per 31 december 2007 te beëindigen. Ten gevolge van dit besluit zijn op 24 augustus 2007 de drie Nederlandse militaire waarnemers teruggekeerd en op 31 december is met het beëindigen van de missie ook de waarnemer van het ministerie van Buitenlandse Zaken teruggekeerd.

De EUMM is haar missie begonnen in 1991 als de *European Community Monitoring Mission* (ECMM), met als doel toezicht te houden op de uitvoering van het Akkoord van Brioni. Dit akkoord, ondertekend op 8 juni 1991 tussen de federale regering van Joegoslavië en Slovenië na bemiddeling van een EU-

delegatie onder leiding van Nederland, betrof een staakt-het-vuren en een terugtrekking van het Joegoslavische federale leger uit Slovenië. Vanaf september 1991 breidde de ECMM haar activiteiten uit naar Kroatië en vanaf oktober naar Bosnië-Herzegovina. De Veiligheidsraad mandateerde het optreden van de EG twee maanden na het operationeel worden van de missie met Resolutie 713 van de VN Veiligheidsraad van 24 september 1991.

Op 22 december 2000 werd de ECMM direct onder het Europese Veiligheids- en Defensie Beleid (EVDB) geplaatst. Tevens werd de naam gewijzigd in *European Union Monitoring Mission* (EUMM). De dagelijkse leiding van de EUMM rapporteerde aan de Raadsorganen van de EU. Deze missie richtte zich op het waarnemen van ontwikkelingen op politiek en veiligheidsbeleid, grensoverschrijdingen, interetnische aangelegenheden en de terugkeer van vluchtelingen. De waarnemers speelden bovendien een belangrijke rol in lokale, preventieve diplomatie en verlenen steun en advies aan andere internationale organisaties zoals de OVSE en de organisatie van de Hoge Vertegenwoordiger (HV) van de VN/EU. Het werkgebied van de EUMM besloeg Bosnië-Herzegovina, Kroatië, Servië en Montenegro, Albanië en Macedonië.

De voornaamste aanleiding voor beëindiging van de missie vormde de langdurige relatief stabiele situatie in de regio. Enkele van de waarnemingstaken van EUMM zijn overgenomen door de EU-Speciaal Vertegenwoordiger in Bosnië-Herzegovina.

2.3 European Union Police Mission (EUPM)

Nederland levert onveranderd een bijdrage van tien politiefunctionarissen (zes civiele politiefunctionarissen en vier functionarissen van de KMar) aan de EUPM in Bosnië-Herzegovina.

Vanaf 1 januari 2006 is de EUPM opgevolgd door een vervolgmissie van een kleinere omvang, EUPM II. Het mandaat van deze nieuwe missie is in december 2007 voor twee jaar verlengd tot 31 december 2009. Bij de dagelijkse taakuitvoering kan EUPM II een beroep doen op de steun van EUFOR. EUPM II is in omvang teruggebracht van circa 800 personen tot circa 390 personen.

Sinds 1 januari 2003 is de *European Union Police Mission* (EUPM) actief in Bosnië-Herzegovina. Het doel van de EUPM is om door middel van toezicht, advies en inspectie bij te dragen aan de opbouw van een duurzame politiestructuur in Bosnië-Herzegovina, die voldoet aan de Europese en internationale normen. Tevens levert EUPM een bijdrage aan de bestrijding van ondersteuningsnetwerken voor ICTY-voortvluchtigen. De EUPM werkt nauw samen met de VN, de NAVO, de OVSE en de overige aanwezige Europese actoren.

Het uitblijven van een belangrijke politiehervormingen heeft het de EUPM niet altijd makkelijk gemaakt effectief op te treden. Tijdens de missie is een aantal projecten uitgevoerd ter ondersteuning van de politiehervormingen, Deze zijn slechts ten dele een succes geworden. Corruptie is de belangrijkste reden dat ook in 2007 een aantal projecten niet succesvol is voltooid. Op andere terreinen heeft de missie echter succes geboekt. De arrestatie eind 2007 van een aantal prominente Bosniërs die verdacht worden van betrokkenheid bij georganiseerde misdaad, betekende een doorbraak in de bestrijding daarvan.

In november 2007 werd tussen de belangrijkste Bosnische partijen een politiek akkoord bereikt over toekomstige politiehervormingen, dat voldeed aan de drie criteria die de Europese Commissie heeft geformuleerd: wetgevende en begrotingsbevoegdheden moeten op het staatsniveau worden neergelegd; geen politieke tussenkomst in operationele politiezaken; indeling van politieregio's op basis van functionaliteit. Lange tijd blokkeerde de Republika Srpska iedere voortgang ten aanzien van dit dossier. De uitvoering van dit akkoord voorziet in twee fases. De eerste fase behelst aanname van politiewetgeving voor de oprichting van een aantal politie-instellingen op staatsniveau. De tweede fase, die de echte hervormingen van bevoegdheden met zich meebrengt, is over de discussie over een

grondwetsherziening heen getild en daarmee op de lange baan geschoven. Op 10 april zijn de wetten voor de eerste fase door het parlement aangenomen.

2.4 Kosovo Force (KFOR)

Sinds april 2006 bestaat de bijdrage nog uit vier militairen in het hoofdkwartier van KFOR in Pristina. De omvang van deze bijdrage maakt dat Nederland geen wezenlijke invloed op de missie heeft. Als onderdeel van de totale inzet in de regio toont deze bijdrage wel onze betrokkenheid bij de missie en de westelijke Balkan als geheel en verschaft ons het nodige inzicht voor besluitvorming over de toekomstige bijdrage aan militaire operaties in de Balkan. De Nederlandse deelname aan KFOR is afgelopen jaar verlengd tot 1 oktober 2008. Ook heeft Nederland van 1 februari 2007 tot 1 juli 2007 een chirurgisch team van zeven militaire specialisten aan KFOR geleverd. Dit chirurgisch team was ingedeeld in het Duitse *Role-3* hospitaal te Prizren. Deze inzet is succesvol verlopen. In december 2007 is de Nederlandse *National Intelligence Cell* (NIC) uit Sarajevo overgebracht naar Pristina. De cel bestaat uit twee militairen.

Aan de werkzaamheden van de NAVO-geleide troepenmacht KFOR ligt de VN Veiligheidsraadresolutie 1244 van 10 juni 1999 ten grondslag als mede het *Military Technical Agreement* tussen KFOR en de Federale Republiek Joegoslavië en de Republiek Servië van 9 juni 1999. Het mandaat biedt KFOR de mogelijkheid om bij de uitvoering van de in de resolutie aangegeven taken alle noodzakelijke middelen in te zetten.

KFOR zag toe op het terugtrekken van Servische politie- en legereenheden uit Kosovo en het creëren van een veilige omgeving waarin de Kosovaarse vluchtelingen konden terugkeren en waarin een tijdelijk VN-bestuur kon worden geïnstalleerd. Nederland heeft van juni 1999 tot mei 2000 aan KFOR bijgedragen met circa 5.000 militairen. Momenteel heeft KFOR tot doel het creëren en in standhouden van een veilige en stabiele omgeving (*Safe and Secure Environment* (SASE), inclusief openbare orde, het ondersteunen van de *UN Interim Administration Mission in Kosovo* (UNMIK) en wanneer noodzakelijk, het afdwingen van het naleven van de afspraken die hebben geleid tot het eind van het conflict. Voor de Servische minderheden die in enclaves wonen in het door Albanese Kosovaren gedomineerde zuiden van Kosovo wordt de aanwezigheid van KFOR als onontbeerlijk gezien voor hun veiligheid. Naast de veiligheid van de bevolking waakt KFOR tevens over het over Kosovo verspreide Servische culturele en religieuze erfgoed.

In aanvang bestond de troepenmacht uit ruim 50.000 militairen. Inmiddels is de sterkte teruggebracht naar circa 16.400 militairen uit 26 NAVO-landen en 11 niet-NAVO landen. De taken van KFOR worden uitgevoerd door in totaal 55 manoeuvre eenheden, *Intelligence Reconnaissance, Surveillance* (ISR) capaciteit en *Liaison and Monitoring Teams*.

Het jaar 2007 heeft zich in Kosovo gekenmerkt door een gespannen rust zolang de statusbesprekingen over Kosovo, die onder leiding van de voormalige Finse president Martti Ahtisaari zijn gevoerd, tussen de Servische en Kosovaarse regering nog gaande waren. Nadat duidelijk werd dat de besprekingen zonder resultaat zouden blijven heeft de Kosovaarse premier Thaci op 17 februari 2008 de onafhankelijkheid van Kosovo uitgeroepen. De VS en de meeste Europese landen, waaronder Nederland, hebben Kosovo reeds erkend als staat. KFOR zal in Kosovo aanwezig blijven op basis van VN-Veiligheidsraadresolutie 1244.

3 Afrika

Door de gecombineerde inzet van politieke, militaire en ontwikkelingssamenwerkingsmiddelen geeft de Nederlandse regering invulling aan het geïntegreerde buitenlands en veiligheidsbeleid. De ambitie om deel te nemen aan civiele en militaire missies in Afrika werd de afgelopen jaren bevestigd in notities als "Afrika: sterke mensen, zwakke staten" uit 2004 en de notitie "Wederopbouw na een conflict" uit 2005, waarin onder andere wordt gesteld dat politieke en militaire stabiliteit is vereist om sociale en economische wederopbouw mogelijk te maken. Het bevorderen van vrede en veiligheid in Afrika, met name in de Grote Meren regio en de Hoorn van Afrika, heeft derhalve in het Nederlands buitenlands beleid prioriteit. Mede door deel te nemen aan een viertal kleinschalige missies in Afrika heeft Nederland in 2007 uitvoering gegeven aan dit beleid. Het aantal deelnemers per missie varieerde van één tot circa dertig personen. Met zulke deelnames toont Nederland door inbreng van hoog gekwalificeerde professionals, vaak op sleutelposities, zijn betrokkenheid bij de veiligheid en wederopbouw van (post)conflictlanden in Afrika.

3.1 Sudan

Noord-Zuid

Sinds de onafhankelijkheid van Sudan op 19 december 1955 is in dit land sprake van een slepend conflict plaats tussen het Islamitisch Noorden, grotendeels beheerst door de (islamitische) Sudanese overheid en het deels christelijke, deels animistische Zuiden waarin met name de (rebellent) beweging – de *Sudanese People's Liberation Movement (SPLM)* – een grote rol speelt. Dit conflict wordt voortdurend verder gecompliceerd door (al dan niet tribale) lokale conflicten en de aanwezigheid van omvangrijke olievelden, voornamelijk in het gebied ten zuiden van de Noord-Zuid grenslijn van Sudan.

Na vredesonderhandelingen tussen Noord en Zuid werd in 2002 het zogenaamde *Machakos Protocol* ondertekend, een principeakkoord over het recht op zelfbeschikking voor het Zuiden en over de scheiding van staat en religie. In 2003 en 2004 werd een aantal deelakkoorden gesloten op het gebied van militaire en veiligheidsaangelegenheden, de verdeling van de welvaart (in het bijzonder de inkomsten uit de oliewinning), de verdeling van de macht tussen Noord en Zuid en de positie van drie betwiste gebieden die geen deel uitmaken van het administratief-bestuurlijke Zuid-Sudan (te weten *Nuba Mountains*, *Southern Blue Nile* en *Abyei*). Uiteindelijk heeft dit geleid tot een alomvattend vredesakkoord, de *Comprehensive Peace Agreement (CPA)*, dat op 9 januari 2005 werd ondertekend. De belangrijkste punten uit de CPA zijn:

- in 2009 worden nationale verkiezingen gehouden;
- de sharia is niet van toepassing op Zuid Sudan en op niet-moslims in het noorden;
- Zuid Sudan krijgt tijdens de interim-periode van 6,5 jaar zelfbeschikkingsrecht, waarna in 2011 een referendum wordt gehouden over onafhankelijkheid;
- de opbrengsten uit de oliewinning worden evenredig verdeeld tussen het Noorden en Zuiden.

Om het vredesproces te ondersteunen is op 24 maart 2005 de United Nation Mission in Sudan (UNMIS) gestart. De Nederlandse bijdrage aan deze missie in 2007 wordt in paragraaf 3.2 behandeld.

Darfur

In de westelijke provincie Darfur is begin 2003 een gewapende strijd ontstaan tussen de Sudanese regeringstroepen en de rebellenbewegingen (de *Sudan Liberation Army (SLA)* en de *Justice and Equality Movement (JEM)*). Deze rebellenbewegingen streden voor meer regionale macht en tegen marginalisering van de regio. In april 2004 werd in N'djamena, de hoofdstad van Tsjaad, een wapenstilstand overeengekomen tussen de strijdende partijen. De regering van Sudan zegde toe de veiligheid in Darfur te zullen herstellen, de Arabische milities (de zogenaamde Janjaweed) te ontwapenen en gaf de Afrikaanse Unie (AU) toestemming de situatie ter plekke door middel van een

waarnemingsmissie te monitoren: de *African Union Mission in Sudan* (AMIS). De Veiligheidsraad van de VN heeft deze afspraken in juli 2004 vastgelegd in resolutie 1556. Deze afspraken zijn echter door betrokkenen geschonden. Ondertussen werd AMIS uitgebouwd tot een op hoofdstuk 6 van het VN-handvest geschoeide vredesmissie.

Na ondertekening van de overeenkomst in N'Djamena hebben de partijen de vredesonderhandelingen onder leiding van de AU in Abuja, Nigeria, gecontinueerd. Op 5 mei 2006 werd hier een vredesakkoord, de *Darfur Peace Agreement* (DPA), getekend door de Sudanese regering en één rebellenbeweging: de fractie van de *Sudan Liberation Movement* (SLM) die geleid wordt door Minni Minawi. De DPA bevat naast bepalingen over de veiligheid en machtsverdeling ook afspraken over verdeling van de welvaart en wederopbouw. De internationale gemeenschap heeft verscheidene pogingen ondernomen om de niet-ondertekenaars te overtuigen de DPA eveneens te ondertekenen. Tot nu toe weigeren de belangrijkste twee rebellenbewegingen, de Wahid fractie van de SLM en de JEM, echter het akkoord te tekenen. Als gevolg van interne meningsverschillen is de Wahid fractie vervolgens versplinterd in enkele kleine groeperingen. Samen vormen deze anti-DPA groeperingen het *National Redemption Front* (NRF) dat diverse militaire acties heeft uitgevoerd.

In samenspraak met de regering van Sudan, de AU en regionale politieke leiders heeft de VN Veiligheidsraad besloten een plan te ontwikkelen om AMIS te ondersteunen en om te vormen naar een hybride VN/AU operatie onder de naam *UN/AU Mission in Darfur* (UNAMID). Hiertoe werd na lange en moeizame onderhandelingen met de regering van Sudan in juli 2007 een VN Veiligheidsraad resolutie aangenomen. Op 31 december 2007 werd de AMIS missie overgenomen door UNAMID. De Nederlandse betrokkenheid bij UNAMID wordt in paragraaf 3.3 beschreven.

3.2 UN Mission in Sudan (UNMIS)

De Nederlandse bijdrage aan UNMIS bestond in 2007 uit ruim dertig militairen waaronder elf marechaussees. Sinds begin 2007 maken ook vier civiele politiefunctionarissen deel uit van de Nederlandse bijdrage.

De Nederlandse waarnemers en politiefunctionarissen (marechaussees en politie) worden bij voorkeur en in overleg met de VN autoriteiten ter plaatse in tweetallen ingezet. Waarnemers en politie (UNMO's respectievelijk UNPOL's) voeren hun taken ongewapend uit. Voor hun beveiliging is een beschermingsmacht ontplooid. De omvang, kwaliteit en professionaliteit van deze *Force Protection* (FP) eenheden zijn toereikend om de vereiste bescherming te bieden aan het VN-personeel en om de opgedragen taken uit te voeren. De waarnemers en politie zijn volledig geïntegreerd in de sectorstructuur van de beschermingsmacht. De politiefunctionarissen kennen een afzonderlijke structuur onder leiding van de *Police Commissioner*, die deel uitmaakt van de staf van de Speciale Vertegenwoordiger van de VN.

In november 2005 besloot de regering gehoor te geven aan een verzoek om een personele bijdrage aan de VN-missie in Sudan, UNMIS. De juridische basis van UNMIS is VN-Veiligheidsraadresolutie 1590 van 24 maart 2005 die unaniem is aangenomen. Het kabinet heeft op 1 april 2007 besloten de Nederlandse bijdrage aan deze missie met één jaar te verlengen. Onlangs is wederom besloten tot het verlengen van de missie met één jaar

De inzet van de Nederlandse waarnemers en politiefunctionarissen was aanvankelijk uitsluitend beoogd in de meest zuidelijke sector (sector 1) met als hoofdstad Juba en bij de UNMIS hoofdkwartieren in Khartoem en Juba. Aan Nederland werd vervolgens het verzoek gericht om ook in de andere sectoren waarnemers te stationeren. De regering heeft zich hiertoe bereid verklaard onder voorwaarde dat alle sectorhoofdkwartieren en teamsites ingericht zouden zijn met woon- en werkcontainers en dat de medische voorzieningen op een minimaal vereist afgesproken niveau zouden zijn. De sites Bor en Aweil, die bij aanvang van de missie vooral medisch nog onvoldoende

waren uitgerust, voldoen nu aan de VN-standaard. Nederlands personeel wordt nu ook op deze locaties ingezet.

De UNMO's voeren hun werkzaamheden uit in kleine teams waar ook vertegenwoordigers van de voormalige strijdende partijen deel van uitmaken. De UNMO's richten zich op het in kaart brengen van de militaire situatie en integratie van de voormalige rebellen. Zij rapporteren hun waarnemingen aan de *Force Commander*. De UNPOL's richten zich op capaciteitsuitbreiding en kwaliteitsverbetering van de lokale politie. In de praktijk blijkt het goed gekwalificeerde Nederlandse personeel een zeer gewaardeerde, positieve invloed te hebben op het functioneren van de teams en de teamsites waarin zij werken. Met name in de noordelijke en zuidelijke sectoren van het UNMIS-gebied is de *Freedom of Movement* (FOM) voor de UNMO's regelmatig beperkt vanwege spanningen tussen de bevolkingsgroepen. Hierdoor zijn de mogelijkheden om op te treden soms beperkt.

De dagelijkse leefomstandigheden zijn zwaar als gevolg van het hete en vochtige klimaat, de gezondheidsrisico's en de vaak sobere huisvesting. Een uitzending van zes maanden eist onder deze omstandigheden veel van het uitgezonden personeel. De waarnemers en politiefunctionarissen worden binnen de missie evenwel als sleutelfunctionarissen beschouwd voor wie het belangrijk is over diepgaande kennis van en inzicht in de situatie ter plekke te beschikken. Een kortere uitzendduur is daarom onacceptabel voor de VN en onwenselijk voor een goede taakuitvoering.

UNMIS ziet toe op de uitvoering van de CPA. De CPA is en blijft de ruggengraat van de vrede in Sudan. Indien de CPA niet voldoende wordt geïmplementeerd kan dit leiden tot politieke spanningen tussen de CPA partners, hetgeen in het ergste geval in nieuw geweld kan uitmonden. Veiligheid en stabiliteit zijn een voorwaarde voor duurzaam vertrouwen van de Zuid-Sudanese bevolking in een democratisch tot stand gekomen bestuur. Een stabiel Zuid Sudan is tevens van belang voor de stabiliteit van de regio. UNMIS – en daarbij de Nederlandse militaire en politieondersteuning – draagt bij aan verhoogde stabiliteit in Zuid-Sudan. De implementatie van de CPA is een complex en tijdrovend proces, maar vordert geleidelijk. De demilitarisatie van het grensgebied tussen Noord- en Zuid-Sudan zou medio 2007 afgerond zijn, maar het heeft tot eind 2007 geduurd voordat dit grotendeels gerealiseerd was. Gedurende dit proces was de situatie in het gebied onstabiel en werd het werk van UNMIS regelmatig bemoeilijkt. Met name de opbouw van de Zuid-Sudanese veiligheidsorganisaties verloopt traag als gevolg van capaciteitsgebrek. UNMIS levert technische assistentie op dit gebied.

3.3 UN/AU Mission in Darfur (UNAMID)

Nederland droeg in 2007 aan UNAMID bij met twee stafofficieren.

De VN is in 2007 begonnen met de implementatie van een driestappenplan om AMIS te versterken en om te vormen tot de hybride missie UNAMID. Dit stappenplan werd in november 2006 gelanceerd en geaccordeerd tijdens besprekingen tussen de VN, de AU en de Sudanese regering in Addis Abeba. Het plan behelst maatregelen om eerst AMIS te versterken met een *Light Support Package* (LSP), gericht op het versterken van het management van de operatie. Vervolgens zal een *Heavy Support Package* (HSP) worden ingebracht ter versterking van de manoeuvre capaciteit om vervolgens over te gaan in de uiteindelijke UNAMID organisatie. Voor elke fase zijn aparte overeenkomsten nodig met de Sudanese regering die slechts tot stand blijken te komen na moeizame onderhandelingen waarbij vele problemen worden opgeworpen die telkens leiden tot vertragingen. Zo eist Sudan dat het overgrote merendeel van de troepen uit Afrikaanse landen zal moeten komen. Door deze eis wordt de deelname van overige (Westerse) VN lidstaten bemoeilijkt.

Inmiddels is het LSP sinds juli 2007 voor het grootste deel ontplooid. De LSP is bedoeld om het management van AMIS te versterken en bestaat uit 105 militaire staffunctionarissen, 34 politie adviseurs en 48 burgermedewerkers. De ontplooiing is moeizaam verlopen door de veelvuldige tegenwerking van de Sudanese regering. Ook de Nederlandse deelnemers ondervinden hinder van de

vaak langdurige bureaucratische procedures van zowel de VN als de Sudanese regering. Zo hebben zij lang op een visum moeten wachten.

De HSP zou in de tweede helft van 2007 ontplooiën, maar dit proces is door de vertragingen en troepentekorten niet geheel voltooid. Inmiddels maakt de onvoltooide HSP deel uit van UNAMID. De HSP moet AMIS versterken met een manoeuvre capaciteit van in totaal ongeveer 2250 man. De HSP moet net als de LSP voornamelijk uit Afrikaanse troepen bestaan. De toezeggingen van Afrikaanse landen om troepen te leveren zijn echter ondanks intensieve pogingen hiertoe niet toereikend om de HSP geheel te vullen. De VN doet verwoede pogingen om andere landen bereid te vinden troepen te leveren en om de Sudanese regering te bewegen andere dan Afrikaanse troepen te accepteren. Momenteel bestaat UNAMID vrijwel uitsluitend uit de troepen van AMIS die al in het gebied aanwezig waren en die nu overgegaan zijn naar UNAMID.

Uiteindelijk is de regering van Sudan in juni 2007 akkoord gegaan met de ontplooiing van de UNAMID operatie, na langdurige en intensieve diplomatie door de SGVN. Op 31 juli 2007 heeft de VN Veiligheidsraad de resolutie 1769 aanvaard, waarin de oprichting van UNAMID onder Hoofdstuk 7 van het VN-Handvest wordt geautoriseerd voor een periode van twaalf maanden. De taak van UNAMID is de bescherming van burgers, het bijdragen aan veiligheid voor humanitaire hulp, het monitoren en verifiëren van de vredesovereenkomsten, het ondersteunen van het politieke proces, de promotie van mensenrechten en *rule of law* en het monitoren van de situatie aan de grenzen met Tsjad en de Centraal Afrikaanse Republiek.

De veiligheidssituatie in Darfur is in de tweede helft van 2007 verslechterd. Er zijn troepenbewegingen door regeringstroepen vanuit Tsjad in West-Darfur waargenomen ter ondersteuning van de JEM milities. Deze milities hebben dorpen in het gebied overvallen waar zich Tsjadische rebellen zouden bevinden. De Tsjadische luchtmacht heeft locaties van Tsjadische rebellen in Darfur gebombardeerd. De Sudanese regering heeft extra troepen naar het gebied gestuurd. Als gevolg van deze incidenten heeft UNAMID tijdelijk het werk in de regio moeten staken en haar personeel moeten verplaatsen. Banditisme en gerichte overvallen op hulpverleningskonvoien is aan de orde van de dag, waarbij ook de internationale gemeenschap indirect doelwit is.

Als UNAMID volledig ontplooid is, moet de missie bestaan uit ongeveer 20.000 militairen, 6000 politiefunctionarissen en een substantiële hoeveelheid burgerpersoneel. UNAMID zou hiermee één van de grootste VN-vredesoperaties ooit worden. De vulling van UNAMID is echter nog lang niet zeker gesteld en troepenleverende Afrikaanse landen zijn bijna niet te vinden. Momenteel ligt de sterkte van UNAMID rond de 7500 militairen en 1250 politiefunctionarissen. Veel aflossers komen slechts met grote vertraging het land in vanwege trage afhandeling van visa-aanvragen door de Sudanese autoriteiten. Materieel komt slechts mondjesmaat het land in vanwege douaneformaliteiten. Verder is er een groot gebrek aan essentiële capaciteiten zoals grond- en luchttransport, gevechtshelikopters en medische faciliteiten.

3.4 Burundi

Bureau Intégré des Nations Unies au Burundi (BINUB)

Nederland neemt deel aan de BINUB-missie met één officier (luitenant-kolonel) als adviseur van de Burundese regering op het gebied van *Security Sector Reform* (SSR). In het kader van de ondersteuning van bilaterale SSR-activiteiten zijn tevens twee Nederlandse officieren ingedeeld in een SSR-detachement. Deze inzet wordt in paragraaf 5.3 van dit rapport beschreven.

3.5 Democratische Republiek Congo

European Security Force (finance) EUSEC en EUSEC/Fin

Nederland draagt sinds juli 2006 met één officier (kolonel) in het hoofdkwartier in Kinsjasa bij aan de *European Security Force* (EUSEC-) missie en met twee militairen in Bunia in het Noordoosten van de DRC aan EUSEC/Fin. Deze bijdragen zijn een uitvloeisel van het Nederlandse *Security Sector Reform* (SSR) beleid. Deze inzet wordt in paragraaf 5.4 van dit rapport beschreven.

4 Midden-Oosten

In het onderstaande wordt nader ingegaan op de lopende missies waaraan Nederland bijdraagt in het Midden-Oosten. Op 1 maart 2008 werd de Nederlandse deelname aan de *Maritime Task Force* (MTF) van UNIFIL voor de kust van Zuid Libanon beëindigd. Overeenkomstig het Toetsingskader is een Eindevaluatie opgesteld.

4.1 NTM-I

Sinds februari 2005 neemt Nederland deel aan de *NATO Training Mission in Iraq* (NTM-I). Deze trainingsmissie ondersteunt de opbouw van de Irakese veiligheidsdiensten. De juridische basis van de missie wordt gevormd door het verzoek van toenmalig premier Allawi van 20 juni 2004 aan de NAVO voor ondersteuning bij de opbouw van de Iraakse veiligheidsorganisaties. Deze grondslag wordt versterkt door Veiligheidsraadresolutie 1546 (8 juni 2004) waarin lidstaten, internationale en regionale organisaties worden opgeroepen de multinationale troepenmacht te assisteren bij het creëren van veiligheid en stabiliteit, humanitaire hulp en wederopbouw. Ook worden zij opgeroepen de inspanningen van de VN-missie in Irak (UNAMI) te ondersteunen, dit alles in overeenstemming met de Iraakse regering. Deze VN-Veiligheidsraadresolutie is inmiddels opgevolgd door resolutie 1790 (18 december 2007).

De opbouw van de Iraakse veiligheidsstructuren past in het streven om de Iraakse overheid in staat te stellen de verantwoordelijkheid voor de eigen veiligheid op zich te nemen. Veiligheid en stabiliteit zijn een voorwaarde voor duurzaam vertrouwen van de Irakese bevolking in een democratisch tot stand gekomen bestuur. Een stabiel Irak is tevens van belang voor de stabiliteit van de regio. Het einddoel van de missie is de volledige verantwoordelijkheid van de Irakezen voor de veiligheid en de veiligheidsinstanties. Met deelname aan NTM-I levert Nederland een wezenlijke bijdrage aan de opbouw van de Irakese veiligheidssector. De missie bestaat uit circa 160 personen uit negentien landen. Nederland levert sinds het begin van de missie een bijdrage. In januari van dit jaar besloot de Nederlandse regering om deelname aan de trainingsmissie na 15 februari 2008 wederom met zes maanden voort te zetten. De Nederlandse deelname aan bestaat thans uit zeven militairen.

Het NTM-I trainingsplan omvat, onder de paraplu van de *National Defence University* (Ar Rustamiyah), diverse opleidingen zoals het *Joint Staff College*, een basis officiersopleiding (de voormalige Irakese militaire academie) en het *National Defence College*. NTM-I kent een gefaseerde opbouw waarbij de verantwoordelijkheid voor de training van het midden en hogere kader van leger en politie steeds meer aan de Irakezen worden overgedragen. Naar aanleiding van een zogenaamde *Periodic Mission Review* (PMR) is in september 2007 een koerswijziging ingezet van trainen naar adviseren en begeleiden.

Sinds aanvang van de missie zijn meer dan 5800 Iraakse militairen met Navo-steun getraind en opgeleid in Irak. Buiten Irak zijn opleidingen verzorgd voor ruim 1100 mensen, gecoördineerd door de NATO Training and Equipment Co-ordination Group.

Op verzoek van de Iraakse regering is in oktober 2007 gestart met een gendarmerie-achtige training voor de Iraakse Nationale Politie. Het doel van deze training is het ontwikkelen van de eenheden van de Iraakse Nationale Politie, die het gat moeten vullen tussen het routinematige politiewerk en het militaire optreden. Italiaanse *carabinieri* zullen deze training in zijn geheel verzorgen. Naar verwachting zullen deze trainingen twee jaar in beslag nemen.

De veiligheidssituatie in Irak is aanhoudend instabiel. Wel is het geweldsniveau sinds medio 2007 gedaald. Dit was met name merkbaar in de zogenaamde Internationale Zone (IZ), waar het

Nederlandse personeel voornamelijk woont en werkt. De verbetering kan deels worden toegeschreven aan het feit dat de VS sinds zomer 2007 zo'n 30.000 extra militairen heeft ingezet in en rondom Bagdad, de zogeheten *surge*.

4.2 EUBAM (Rafah)

De *EU Border Assistance Mission Rafah* (EUBAM Rafah) vormt de derde partij bij de grensovergang Gaza- Egypte en heeft als taak om actief de grensbewaking van het Rafah Crossing Point door de Palestijnse Autoriteit te monitoren en te begeleiden. De missie omvat waarneming en capaciteitsbouw van de Palestijnse grenswachten. Nadat Israël zich in de zomer van 2005 terugtrok uit de Gazastrook werd een *Agreement on Movement and Access* gesloten tussen Israël en de Palestijnse autoriteit (PA). Deze overeenkomst beoogde de bewegingsvrijheid van de Palestijnen te vergroten. De grensovergang vanuit de Gaza-strook naar Egypte bij Rafah is daarbij cruciaal. Daartoe verzocht door Israël en de PA, verklaarden de EU ministers zich akkoord met EU-monitoring van deze grensovergang. Als resultaat hiervan is op 25 november 2005 EU BAM Rafah gestart.

Sinds juni 2006 is de politieke en veiligheidssituatie verslechterd. Dit heeft geleid tot eenzijdige sluitingen van de grens door Israël. Na de machtsovername van Hamas in de Gazastrook in juni 2007 heeft de *Head Of Mission* (HOM) de missie tot nader order opgeschort. De missie wordt in afgeslankte vorm in stand gehouden voor het geval de werkzaamheden bij Rafah weer mogelijk worden. Ondanks deze omstandigheden hecht de Nederlandse regering waarde aan de aanwezigheid van de missie. Het is van belang dat de EU aantoonbaar klaar te staan om de missie direct te hervatten zodra de politieke omstandigheden dat mogelijk maken. EUBAM Rafah ondersteunde in 2007 in materiële zin een andere EU missie, te weten het EUPOL *Coordinating Office for Palestinian Police Support* (COPPS).

De missie bestaat thans uit circa 40 functionarissen. Het mandaat voor de missie loopt tot mei 2008 en zal hoogstwaarschijnlijk verlengd worden. Nederland draagt aan deze missie bij met drie Marechaussees, waarvan sinds juni 2007 één Marechaussee daadwerkelijk in het missiegebied aanwezig is en twee Marechaussee's in Nederland op afroep beschikbaar zijn.

4.3 UN Truce Supervision Organization (UNTSO)

In juni 1948 is de vredesoperatie *United Nations Truce Supervision Organization* (UNTSO) van start gegaan. Het mandaat van UNTSO berust op VN-veiligheidsraad resolutie 50 van 29 mei 1948. Dit mandaat blijft geldig totdat het wordt ingetrokken. Deze missie ziet toe op de handhaving van de bestandslijnen tussen Israël en zijn buurlanden. De omvang van UNTSO bedroeg in 2007 150 *United Nations Military Observers* (UNMO's) en circa 220 personen behorend tot de civiele staf. In de evaluatieperiode hebben 23 landen deelgenomen aan UNTSO. Nederland neemt sinds 1956 deel aan deze missie.

UNTSO bestaat uit een drietal observatiegroepen: de *Observer Group Lebanon* (OGL), de *Observer Group Golan* (OGG) en de *Observers Group Egypt* (OGE). Het UNTSO-hoofdkwartier bevindt zich in Jeruzalem. Daarnaast heeft UNTSO nog vertegenwoordigingen in o.m. Beiroet en Damascus. Het observeren van de bestandslijnen door UNTSO gebeurt onder operationele controle van de VN-veiligheidstroepen ter plaatse. In Libanon betreft het de *UN Interim Force in Lebanon* (UNIFIL) en op de Golanhoogte de *UN Disengagement Observer Force* (UNDOF). In 2007 heeft de VN een evaluatie van UNTSO uitgevoerd. Naar aanleiding daarvan is een aantal efficiency vergrotende maatregelen voorgesteld. Besluitvorming hieromtrent zal naar verwachting in zomer 2008 plaats vinden.

De UNMO's hebben als taak het toezien op de naleving van de bestaande vredes- en bestandsafspraken. Dit toezicht vindt plaats vanuit een aantal vaste observatieposten verdeeld over Israël, Libanon en Syrië en door middel van patrouilles. Tot het takenpakket van de waarnemers hoort

Titel **Tussentijdse evaluatie van de kleinschalige Nederlandse militaire
bijdrage aan missies en SSR inzet in 2007**

onder andere het onderzoeken van incidenten en gebeurtenissen en het onderhouden van contacten met de lokale bevolking en hulpverleningsorganisaties. In beginsel wordt elke waarnemer gedurende de uitzending zowel op Israëliësch als Arabisch grondgebied ingezet voor observatietaken.

De situatie in de gebieden waar UNTSO de werkzaamheden verricht, worden in de OGG en OGE omschreven als rustig, in Jeruzalem en in Zuid Libanon (OGL) als licht gespannen. De Nederlandse waarnemers worden hoofdzakelijk ingezet in de OGG, de OGL en in Jeruzalem.

In 2007 bestond de Nederlandse UNTSO-deelname uit 12 militairen. Omdat deelname aan deze missie als plaatsing geldt, kunnen de gezinnen van de militairen in het uitzendgebied verblijven. Indien de veiligheidssituatie dat vereist, kunnen de gezinsleden van de waarnemers op zeer korte termijn naar Nederland terugkeren.

Door het routinematige karakter van de missie en door gebruik te maken van de ervaringen van eerder uitgezonden militairen voldoet de voorbereiding ruimschoots aan de verwachtingen van het personeel dat wordt uitgezonden.

5 Security Sector Reform

Sinds enkele jaren groeit de internationale erkenning voor de opvatting dat vrede, veiligheid en stabiliteit belangrijke voorwaarden zijn voor duurzame ontwikkeling en andersom. Deze opvatting is verwoord in de beleidsnotitie 'Wederopbouw na gewapend conflict' die in september 2005 is vastgesteld door de ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie, voor Ontwikkelingssamenwerking en de staatssecretaris voor Economische Zaken. Het ondersteunen van de ontwikkeling van de veiligheidssector (SSR) is in toenemende mate een belangrijk onderdeel van de uitvoering van het Nederlandse beleid op het gebied van vrede, veiligheid en ontwikkeling. Een goed functionerende veiligheidsorganisatie is immers een basisvoorwaarde voor duurzame ontwikkeling in met name postconflictgebieden. *Security Sector Reform* bevat meerdere disciplines en kent daarom een interdepartementale opzet. Nederland heeft in 2007 diverse kleinschalige bijdragen geleverd in het kader van *Security Sector Reform* (SSR).

5.1 SSR Mali

Sinds september 2006 is een Nederlandse officier geplaatst op de *Ecole de Maintien de la Paix* (EMP) te Bamako in Mali. De missie van de EMP is het versterken van het vermogen om Afrikaanse landen te laten deelnemen aan door de AU en/of VN geleide vredesmissies op het Afrikaanse continent. Prioriteit hebben de landen van de West-Afrikaanse ECOWAS-organisatie, die tweederde van de cursuscapaciteit invult. De resterende capaciteit wordt door de overige regionale organisaties en landen, waaronder EASBRIG en landen uit de prioritaire regio's van het Nederlandse buitenlandse- en veiligheidsbeleid, zoals Burundi en de DRC, benut.

Voor de middellange termijn wil de EMP zich ontwikkelen tot operationeel trainingscentrum (*Centre of Excellence*) voor specifieke eenheden t.b.v. vredesmissies van de ECOWAS-organisatie en/of de Afrikaanse Unie (AU).

De Nederlandse officier bekleedt de functie van *Director of Doctrine & Training Development*. Hij is verantwoordelijk voor het (her)schrijven en ontwikkelen van cursussen en is in die hoedanigheid één van de sleutelfunctionarissen van de EMP.

5.2 SSR Rwanda

Van januari tot maart 2007 heeft Nederland met twee officieren-instructeur vanuit de SSR-pool bijgedragen aan trainingen voor het Rwandese leger. De trainingen waren bedoeld om Rwandese eenheden gereed te maken voor inzet als AMIS vredestroepen in Darfur. Tevens werden Rwandese stafofficieren en onderofficieren opgeleid om later zelfstandig vervolgentrainingen te kunnen uitvoeren (train de trainer). Het opleidingsprogramma werd uitgevoerd als een project van het *US State Department* door een Amerikaanse civiele onderneming onder de naam *African Contingency Operations and Training Assistance* (ACOTA). De internationale militaire inbreng in deze training werd verzorgd door vijf Amerikaanse en twee Nederlandse (onder)officieren-instructeur. De inzet heeft bijgedragen aan de gereedstelling van Rwandese eenheden voor AMIS en aan het verbeteren van de trainingscapaciteit van het Rwandese leger.

5.3 SSR Burundi

Bureau Intégré des Nations Unives au Burundi (BINUB)

Nederland neemt deel aan de VN-missie in Burundi (BINUB) met één officier (luitenant-kolonel) die de Burundese regering op het gebied van *Security Sector Reform* (SSR) adviseert. Voorts zijn in het kader van de ondersteuning van de hervorming van de Burundese politie en krijgsmacht op bilaterale basis twee Nederlandse officieren ingedeeld in een SSR-detachement.

De BINUB-missie is ingericht naar aanleiding van resolutie 1719 van de VN-Veiligheidsraad van 25 oktober 2006. De missie sluit naadloos aan op de voorafgaande VN missie in Burundi, Operation des Nations Unies au Burundi (ONUB). Deze had tot doel de implementatie van de vredesovereenkomst te ondersteunen tussen de toenmalige Burundese regering en de CNDD-FDD rebellengroepering. In 2005 heeft de leider van deze groepering, Pierre Nkurunziza, de verkiezingen in Burundi gewonnen waarna zijn partij, hoewel formeel in een inclusieve regering met twee andere partijen (FRODEBU en UPRONA), de facto het bestuur van het land overgenomen. De oprichting van BINUB direct na het beëindigen van ONUB werd vergemakkelijkt door het staakt-het-vuren dat op 7 september 2006 in Dar es Salaam (Tanzania) werd gesloten tussen de nieuwe CNDD-FDD regering en de laatste overgebleven rebellengroep Palipehutu-FNL, na bemiddeling door Zuid-Afrika. In de overeenkomst waren onder andere regelingen opgenomen voor de demobilisatie en re-integratie van FNL strijders onder meer in het leger. De huidige problemen met de FNL voor terugkeer zijn onder meer dat in het staakt-het-vuren niets is geregeld over immuniteit noch welke politieke macht de FNL krijgt. De huidige regering heeft zich lang op het standpunt gesteld dat de FNL ook geen politieke macht kan krijgen, daar zij niet aan de verkiezingen heeft deelgenomen.

BINUB werd ingericht om de implementatie van deze processen te ondersteunen en faciliteren, met als belangrijkste taken assistentie bij de *Security Sector Reform (SSR)* en ondersteuning van de re-integratie van ex-combattanten. Tevens ondersteunt BINUB op verzoek van de Burundese regering op het gebied van *Rule of Law, Good Governance* en het opbouwen van vrije pers en media.

In zijn rol als SSR-adviseur ondersteunt de Nederlandse officier de Burundese Defensiestaf bij het schrijven van strategische plannen voor de hervorming van de Burundese strijdkrachten.

Het mandaat voor BINUB is op 1 januari 2007 ingegaan voor de duur van twaalf maanden en is op 19 december 2007 verlengd voor 12 maanden. De totale omvang van BINUB bedraagt ongeveer 300 man, voornamelijk civiele medewerkers.

Bilaterale SSR-activiteiten

In het kader van de ondersteuning van bilaterale SSR activiteiten zijn twee Nederlandse officieren ingedeeld in een SSR-detachement, die SSR projecten kunnen identificeren, één bij het Burundese Ministerie van Defensie en één bij het Burundese Ministerie van Binnenlandse Zaken en Publieke Veiligheid. Voor de uitvoering van aanvullende projecten in het kader van SSR kan het detachement tijdelijk versterkt worden. In 2007 is dat in drie gevallen gebeurd. Door een Nederlandse officier en een medewerker van BZ is eind 2007 een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar een opleidingscapaciteit voor de Burundese krijgsmacht met het oog op wenselijke toekomstige Burundese deelname aan vredesmissies in Afrika. Dit zou kunnen leiden tot het oprichten van een School voor Vredesmissies in Burundi. Twee instructeurs van de KMar hebben een motorrijopleiding verzorgd voor instructeurs van de Burundese politie die nu op hun beurt Burundese motoragenten kunnen opleiden. Twee vrouwelijke (sport)instructeurs van de KMar hebben een opleiding verzorgd voor vrouwelijke instructeurs van de Burundese politie op het gebied van zelfverdediging en behandeling van zedenmisdriven. De opgeleide instructeurs kunnen nu op hun beurt Burundese agenten opleiden.

De inspanningen van de SSR politiemissie richten zich nu voornamelijk op het verbeteren van de kwaliteit van de Burundese politie. Hiertoe is een strategisch plan ontwikkeld. De politie bestaat voornamelijk uit gedemobiliseerde rebellen en staat in laag aanzien bij de bevolking. Corruptie en machtsmisbruik komt veelvuldig voor. De Nederlandse SSR inspanning levert een wezenlijke bijdrage aan het tot stand komen van verbeteringen. Voorts worden er projecten gefinancierd en uitgevoerd om de huisvesting van Burundese militairen te verbeteren. Er bestaat behoefte aan een betere coördinatie van de verdeling van donorfondsen, hierin zou BINUB een nadrukkelijke rol kunnen spelen.

5.4 SSR Democratische Republiek Congo

EUSEC en EUSEC/Fin Democratische Republiek Congo

In het kader van de *European Security Force* (EUSEC)-missie draagt Nederland met een kolonel bij aan de strategische regeringsadvisering in Kinshasa en met een officier en een onderofficier aan de financiële sub-missie EUSEC/Fin in het oosten van de DRC in Bunia.

De voornaamste redenen voor de voortdurende instabiliteit in de DRC is het feit dat er onvoldoende vooruitgang wordt geboekt bij de ontwapening van de rebellen en de vorming van een nieuw geïntegreerd Congolees leger, de *Forces Armées de République Démocratique du Congo* (FARDC). Nederland spant zich voornamelijk in EU verband met de Congolese regering en internationale partners in om in dit kader de hervorming van de veiligheidssector voortvarend ter hand te nemen. Hieruit is onder andere de Europese *Sector Security Reform* (SSR)-missie EUSEC DR voortgekomen. EUSEC DR geeft sinds 2005 advies over en assisteert de Congolese militaire autoriteiten bij de verdere vorming van het nieuwe geïntegreerde Congolese leger, de FARDC. In de training en opleiding van de soldaten, die ook voortkomen uit voormalige rebellenbewegingen, wordt aandacht besteed aan onderwerpen als mensenrechten, goed bestuur, transparantie en het respect voor de rechtsstaat.

Verder wordt onder de paraplu van EUSEC het project EUSEC FIN uitgevoerd dat de – voor de lokale veiligheid belangrijke – directe betaling van soldij aan FARDC soldaten stroomlijnt, controleert en transparant maakt. Zoals bij meerdere Europese missie zijn de functies van dit project echter al langere tijd onvolledig bezet, waardoor de missie vertraagd wordt. In deze situatie is ook in 2007 geen verbetering gekomen. Nederland bepleit binnen de EU actief het vinden van oplossingen voor de onderbemanning van dit belangrijke project.

De veiligheidssituatie in het oosten van de DRC is eind 2007 verslechterd. Als gevolg van hevige gevechten tussen troepen van de Tutsi opstandeling generaal Nkunda en het leger van de DRC (FARDC) zijn duizenden slachtoffers gevallen en zijn enkele honderdduizenden mensen op de vlucht geslagen. Generaal Nkunda wilde met zijn acties afdwingen dat de Tutsi's voldoende invloed krijgen in de regering van de DRC om de Tutsi-belangen te waarborgen. Uiteindelijk is door onderhandelingen de situatie weer geluwd en is op 23 januari 2008 in Goma een akkoord gesloten tussen de regering en de rebellen dat vooralsnog voldoende zekerheid biedt voor Nkunda en zijn aanhangers. Hierop is een relatieve rust weergekeerd in het Kivu-gebied. Nederlandse militairen zijn niet in dit gebied werkzaam geweest. Een deel van de FARDC eenheden die zij in Bunia in noordoostelijke provincie Ituri ondersteunden, zijn rond november 2007 in de zuidelijker gelegen onrustige Kivu provincies ingezet tegen de troepen van Nkunda. Omdat is besloten dat de verplaatste FARDC eenheden, ook nu de situatie in Kivu-regio weer rustiger is, voorlopig in het gebied gestationeerd blijven, wordt een deel van de EUSEC/Fin medewerkers overgeplaatst naar de Kivu-regio. Inmiddels is een van de twee Nederlandse militairen die is verbonden aan EUSEC/Fin daar geplaatst.

Het mandaat van EUSEC en EUSEC/Fin is op 2 mei 2005 begonnen en loopt tenminste tot eind juni 2008, maar zal gezien de blijvende uitdagingen in de hervorming van het Congolese defensieapparaat waarschijnlijk verlengd worden.

5.5 SSR Georgië

In 2007 heeft Defensie met financiële steun van het Ministerie van Buitenlandse Zaken twee SSR-projecten bij het Georgische Ministerie van Defensie uitgevoerd. Een SSR-project op het gebied van planning, programmering en budgetteringssystematiek (PPBS) is medio 2007 succesvol afgerond. Een ander SSR-project op *Human Resources Management* (HRM)-gebied is gedurende heel 2007

Titel **Tussentijdse evaluatie van de kleinschalige Nederlandse militaire
bijdrage aan missies en SSR inzet in 2007**

uitgevoerd. Dit project is afgerond in april 2008. Georgië heeft nu alle middelen om voor het burgerpersoneel op het ministerie de gehele systematiek van functiebeschrijvingen, vacaturemeldingen, selectieprocedure, beoordelingen en competentie management te implementeren. Voor beide projecten zijn de projectleiders en enige officieren van Defensie iedere maand een week in Georgië geweest, samen met twee externe inhuurkrachten. Aangezien het uiteindelijke doel van deze SSR-projecten is om Georgië te helpen bij het voldoen aan de Navo-partnership-doelen voor Defensie op financieel en personeelsgebied, is deze intensieve en effectieve aanpak in zeer goede aarde gevallen bij zowel Georgië als de Navo.

6 Financieel

De Nederlandse bijdrage aan kleine(re) missies bestaat over het algemeen uit menskracht en niet zozeer uit het beschikbaar stellen van materieel. Hierdoor blijven de uitgaven die voor rekening van HGIS komen beperkt tot enkele honderdduizenden euro's per missie, veelal uitgaven gerelateerd aan personele toelagen en personeelszorg. De realisatie van de budgetten voor de kleine missies in 2007 vertoont geen grote afwijkingen ten opzichte van de begroting.

7 Besluit

Nederland heeft in 2007 aan diverse kleinschalige missies en SSR inzetten deelgenomen, die onder auspiciën van internationale organisaties zoals de VN, Navo en EU in Afrika, het Midden-Oosten en de Balkan plaatsvinden. Een deel van deze missies is gericht op capaciteitsopbouw of versterking van de veiligheidssector. Andere missies zijn gericht op waarneming ter ondersteuning van het politieke- en veiligheidsbeleid van de betrokken internationale organisaties.

De deelname aan deze missies is naar tevredenheid uitgevoerd en zonder grote problemen verlopen. Van het uitgezonden personeel wordt steeds een grote inzet gevraagd onder soms zeer moeilijke omstandigheden. Deze missies vinden steeds plaats in crisisgebieden waar conflicten soms binnen korte tijd (weer) kunnen oplaaien. Dit onderstreept het blijvende belang van een goede voorbereiding op de missies, zowel in de zin van training en opleiding als door middel van de juiste uitrusting en ondersteunende middelen.

Titel **Tussentijdse evaluatie van de kleinschalige Nederlandse militaire bijdrage aan missies en SSR inzet in 2007**

Afkortingenlijst

ACOTA	-	African Contingency Operations and Training Assistance
AMIS	-	African Union Mission in Sudan
AU	-	African Union
BINUB	-	Bureau Intégré des Nations Unis au Burundi
CPA	-	Comprehensive Peace Agreement
COPPS	-	Coordinating Office for Palestinian Police Support
DPA	-	Darfur Peace Agreement
DRC	-	Democratic Republic of Congo
EMP	-	Ecole de Maintien de la Paix
EUBAM	-	European Union Border Assistance Mission
EUFOR	-	European Force
ECMM	-	European Committee Monitoring Mission
EUMM	-	European Union Monitoring Mission
EUPM	-	European Union Police Mission
EUPOL	-	European Police
EUSEC(fin)	-	European Security Force (finance)
EUSV	-	EU Speciale Vertegenwoordiger
EVDB	-	Europese Veiligheids- en Defensie Beleid
FARDC	-	Forces Armées de République Democratique du Congo
FOM	-	Freedom of Movement
FP	-	Force Protection
HOM	-	Head of Mission
HSP	-	Heavy Support Package
HV	-	Hoge Vertegenwoordiger
ICTY	-	International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia
IEMF	-	Interim Emergency Multinational Force
IMAT	-	International Military Advisory Team
ISR	-	Intelligence Reconnaissance en Surveillance
IZ	-	International Zone
JEM	-	Justice and Equality Movement
KFOR	-	Kosovo Force
KMar	-	Koninklijke Marechaussee
LSP	-	Light Support Package
LOT	-	Liaison and Observation Team
MONUC Congo	-	Mission de l'Organisation des Nations Unies en République Democratique du Congo
MTF	-	Maritime Task Force
NGO	-	Non Governmental Organisation
NIC	-	National Intelligence Cell
NRF	-	National Redemption Front
NTM-I	-	NATO Trainings Mission in Iraq
PA	-	Palestijnse Autoriteit
OGE	-	Observer Group Egypt
OGG	-	Observer Group Golan
OGL	-	Observer Group Lebanon
OVSE	-	Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa
PMR	-	Periodic Mission Review
RCC	-	Regionaal Coördinatie Centrum
ROE	-	Rules of Engagement
SASE	-	Safe and Secure Environment
SFIR	-	Stabilisation Force Iraq
SLA	-	Sudan Liberation Army
SLM	-	Sudan Liberation Movement
SOFA	-	Status of Forces Agreement
SPLM	-	Sudanese People's Liberation Movement
SSR	-	Sector Security Reform

Titel **Tussentijdse evaluatie van de kleinschalige Nederlandse militaire
bijdrage aan missies en SSR inzet in 2007**

UNAMID	-	United Nations/African Union Mission in Darfur
UNDOF	-	United Nations Disengagement Observer Force
UNIFIL	-	United Nations Interim Force in Lebanon
UNIPTF	-	United Nations International Police Task Force
UNMIK	-	United Nations Mission in Kosovo
UNMIS	-	United Nations Mission in Sudan
UNMO	-	United Nations Military Observers
UNPOL	-	United Nations Police
UNTSO	-	United Nations Truce Supervision Organization